

Handläggare: Birgitta Morin
Telefon: 508 23 308

Till
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd/

Redovisning av verksamhet med personligt ombud år 2008

tre bilagor

Förslag till beslut

1. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens redovisning till Länsstyrelsen av hur statsbidraget för personliga ombud använts.

Maria Mannerholm
Stadsdelsdirektör

Ingrid Widebäck
avdelningschef
Social omsorg

Sammanfattning

Länsstyrelsen har begärt en redovisning för hur statsbidraget för personligt ombud har använts under år 2008. Redovisningen ligger till grund för om statsbidrag ska beviljas för år 2009. Verksamhetens utveckling följer den planering som angavs i ansökan om statsbidrag. Under 2008 har 99 klienter haft kontakt med ombuden. Många klienter har genom ombudens stöd fått en bättre kontakt med myndigheter och vårdgivare. Ombuden arbetar även med att kontinuerligt redovisa systemfel.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för social omsorg inom Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd.

Bakgrund

Efter en försöksperiod med personliga ombud för personer med psykiska funktionshinder åren 1995-1998 på tio platser i landet beslöt regeringen den 18 maj 2000 att införa statsbidrag för nationell utbyggnad av verksamheten. Från och med 1 januari 2002 fördelar Länsstyrelsen statsbidraget till kommunerna. Bidraget är inte av den storleken att det täcker verksamhetens alla delar. Något slutår för statsbidraget är inte angivet.

Personligt ombud arbetar på uppdrag av klienter, oberoende av myndigheter, organisationer och andra. Att ha ett personligt ombud är kostnadsfritt.

Verksamheten med personligt ombud i Stockholms sydvästra stadsdelsnämndsområden vänder sig till människor med psykiska funktionshinder som bor i stadsdelarna Hägersten-Liljeholmen, Skärholmen och Älvsjö. De tre stadsdelarna, i samarbete ansvarar för ekonomi och ledning. Sedan augusti 2007 deltar psykiatri sydväst i ledningsgruppen men har avslutat det ekonomiska samarbetet.

Förvaltningens redovisning

Nedan följer en redovisning av hur verksamheten enligt förvaltningens bedömning utvecklats under år 2008. Här presenteras också hur tilldelade ekonomiska medel har använts. Redovisningen sker under huvudrubriker som i stort överensstämmer med Länsstyrelsens begäran, se bilaga 3.

Mål för verksamheten

I verksamhetsplanen för år 2008, se bilaga 1, har personligt ombud två åtaganden för sin verksamhet:

1. Vi åtar oss att, på klientens uppdrag, arbeta för att denne ska få det stöd och den service klienten har behov av och laglig rätt till.
2. Vi åtar oss att uppmärksamma de områden som skulle kunna förbättras gällande målgruppens livssituation.

De personliga ombudens arbete kan delas upp i tre delar;

- Informationsarbete för att göra verksamheten känd
- Klientarbete i enlighet med de riktlinjer som finns i socialstyrelsens meddelandeblad 14/2000
- Att identifiera och beskriva de systemfel i olika myndigheters organisering av arbetet med målgruppen, som bidrar till att målgruppens möjligheter till ett optimalt liv försvåras

Arbetsmetodik/modell för verksamheten.

Grunden för ombudens arbete är att få en god kontakt med klienten. Ombuden bemöter klienterna på ett personligt och individuellt sätt, som präglas av respekt. Den enskilde klienten kan under kontorstid med relativt kort varsel sammanträffa med sitt ombud. Innehållet i arbetet styrs av klientens önskemål och behov.

En klients kontakt med personligt ombud kan delas in i olika faser:

Inledande fas:

Den första kontakten sker oftast genom att klienten ringer till något av ombuden. Ombudet ger information om sitt arbete och klienten berättar ofta kort om vilken situation han eller hon befinner sig i. Därefter bokas ett möte och ombuden är mycket flexibla gällande mötesplats. Ombuden har möjlighet att ge klienten väl tilltagen tid och flera möten för att tillsammans kunna kartlägga situationen och de behov klienten har.

Arbetsfas

När kartläggningen är gjord formuleras ett uppdrag. Det är vanligt att ett första uppdrag följs av flera uppdrag. Klientens livssituation är ofta komplex och sammansatt.

När ett uppdrag blivit formulerat bestämmer klienten och ombudet vad som skall göras och av vem. Det kan till exempel handla om att ringa till en myndighet och ordna ett möte med en handläggare eller läkare. Innehållet i uppdragen skiftar emellertid och ombudets arbete styrs av klientens behov. Vissa klienter har så stora behov att kontakten med personligt ombud kan sträcka sig över flera år.

Ombuden understryker i kontakten med klienten att personligt ombud arbetar fristående från andra myndigheter och att de endast kommer att arbeta med de uppgifter man kommit överens om med den enskilde. Ombuden är noga med att göra klart att de inte rapporterar till någon annan myndighet och att klienten kan avbryta kontakten när som helst.

Avslutande fas:

Kontakten med klienten avslutas när uppdraget är slutfört och ombuden ser att klienternas kontakter fungerar som det är tänkt. Vanligtvis kommer klienten och ombudet överens om att klienten hör av sig i framtiden om nya problem uppstår som inte går att lösa på sedvanligt sätt.

Uppsökande verksamhet

Under året har ombuden fortsatt att sprida information om verksamheten. De har främst riktat sig mot olika myndigheter och organisationer som i sitt arbete möter eventuella klienter. Syftet med informationen är att ge ytterligare kunskap om verksamheten, nå personer med behov av personligt ombud samt förmedla de problem som ombudens klienter möter till dem som arbetar med målgruppen.

Ombuden har även under år 2008 tillbringat cirka två timmar per vecka i uppsökande verksamhet på verksamheten "Kravatten". Kravatten är en öppen verksamhet som vänder sig till unga vuxna med psykisk funktionsnedsättning.

Ombuden har deltagit i fyra möten med *förtroenderådet* där kommun, landsting, brukare och anhöriga är representerade.

Målgrupp för verksamheten

Verksamheten vänder sig till människor med psykiska funktionshinder inkluderat människor med neuropsykiatriska funktionshinder. Ombuden har inga krav på diagnoser, bedömningen görs utifrån om ombuden anser att personen verkar tillhöra målgruppen och har ett behov av stöd och hjälp som de kan tillgodose. Ombudens arbete blir att se till att klienten får rätt insats från rätt myndighet eller annan instans.

Bedömningsgrunder

De personliga ombuden har haft tidsmässig möjlighet att ta emot de som sökt och varit i behov av personligt ombud inom en vecka. De personer som inte tagits emot av ombuden har inte bedömts tillhöra målgruppen och istället blivit hänvisade till rätt instans.

Arbetets organisation och ledning

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning driver verksamheten i samverkan med Älvsjö och Skärholmens stadsdelsförvaltningar. Psykiatri sydväst hade tidigare ett delat ansvar för verksamheten genom avtal och överenskommelser. I augusti 2007 avslutade psykiatri Sydväst sitt ekonomiska samarbete.

Ledningsgrupp

Som stöd för ombudens verksamhet finns en ledningsgrupp. I den ingår representanter med chefsposition från psykiatri och aktuella stadsdelsförvaltningar. I ledningsgruppen ingår även en representant från schizofreniföreningen IFS och en representant från Riksföreningen för social och mental hälsa (RSMH)

Ledningsgruppen har sammanträtt vid fyra tillfällen under 2008.

Förutom aktuell information från ombudens arbete har bland annat följande frågor tagits upp till diskussion och information

- Ombudens verksamhetsberättelse
- Brister i tillgängligheten till allmänpsykiatri.
- Länsstyrelses arbete med personligt ombud i länet och i landet, information från Helena Forssell, länsstyrelsen.
- Hur påverkar försäkringskassans nya regler våra klienter/brukare?
- samverkan mellan kommun och landsting vad gäller personer som behöver HVB-hem

- Rollen ”personligt ombud”, vad har kommun och landsting för förväntningar på ombuden i förhållande till ombudens arbetssätt.
- Upphandling av verksamheten – tidsplan, aktuellt läge.
- Samverkansbekymmer inom stadsdelar.

Verksamheten

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning är arbetsgivare för verksamheten som organisatoriskt tillhör avdelningen för Social omsorg. Enhetschef för beställarenheten, funktionsnedsättning fungerar som arbetsledare för de tre personliga ombuden. Enhetschef har under 2008 haft medarbetarsamtal med de tre ombuden och har haft dialog vid arbetsplatsträffar vid totalt tio tillfällen.

De svårigheter som funnits i arbetsledningen för personligt ombud har främst gällt de dubbla roller som den organisatoriska tillhörigheten innebär; enhetschefen kan inte arbetsleda ombuden i egentlig mening.

Det finns även svårigheter vad gäller arbetsmiljö när det gäller risk för hot och våld.

Roll och ansvarsfördelning

Ledningsgruppen ansvarar för beslut om inriktning av ombudens arbete, eventuell avgränsningar samt arbetsledning i ärenden. Ledningsgruppen tar emot information från ombuden och för den vidare inom sin respektive organisation.

Enhetschef är personalansvarig och ansvarar för arbetsmiljö och övriga personalfrågor.

Ombuden är ansvariga för att redovisa sitt arbete till ledningsgrupp och enhetschef.

Uppföljning/utvärdering

Måluppfyllelse

Verksamheten har under året bedrivits enligt riktlinjerna och har följt den uppgjorda planeringen. Ombuden har under året samlat in statistik för att kunna få en generell bild av klienterna och deras situation. Under år 2008 har verksamheten haft kontakt med 99 klienter varav 32 män och 67 kvinnor. 65 personer är nytillkomna under året. Av dem som har haft kontakt med ombuden under året var 37 personer i åldersgruppen 18-35 år (37%), 28 personer mellan 36-45 år (28%) och 34 personer från 46 år och uppåt (34%).

Boende och försörjning

Av de klienter som varit aktuella under året har 73 haft egna lägenheter. Av de resterande personerna har åtta varit inneboende. Sex personer har bott i andra hand och ytterligare sex i stödboende eller boende via socialtjänsten. Fyra klienter har bott hos sina föräldrar. Två personer var hemlösa.

De vanligaste inkomstkällorna för de klienter ombuden träffat under 2008 har varit sjukersättning och försörjningsstöd.

Kontakter

När en klient tar kontakt med personligt ombud frågar de efter hur han eller hon har fått vetskap om verksamheten. De 99 klienter som ombuden haft kontakt med under 2008 har fått information om verksamheten enligt följande;

Psykiatrisk verksamhet	36	Annan PO-verksamhet	4
Återkommande klienter	25	RSMH-föreningar	3
Socialtjänsten	10	Vårdcentral	1
Träfflokal	9	Försäkringskassan	1
Annan klient eller bekant	9	Internet (Google)	1

Tendenser under 2008

Mycket är sig likt jämfört med hur det sett ut under de senaste åren, men några skillnader kan vara värda att notera. Till att börja med har ombuden under 2008 haft kontakt med fler klienter än någon gång tidigare. Sedan 2007 kan man konstatera en ökning i den yngsta åldersgruppen, från 25 till 37 personer, samt en ökning av antalet kvinnor från 54 till 67. Man kan också se att antalet som lever helt på försörjningsstöd ökat från 8 till 23, samt att de som helt saknar inkomst ökat, samtidigt som antalet som lever helt på sjukersättning minskat något. Dessutom bor betydligt fler inneboende eller i andra hand.

Tendensen från förra året, att många klienter tar kontakt med personligt ombud efter tips från någon psykiatrisk verksamhet, blev än starkare under 2008. Man ser också en ökning av antalet personer som kommit via annan klient eller bekant, samt de som kommit via någon träfflokal. Vidare är det fortfarande många som återkommer efter tidigare kontakt med personligt ombud. Själva funktionshindret tillsammans med bristande tillgänglighet hos myndigheten tycks göra det lättare att gå via personligt ombud. Människor återkommer gärna till personligt ombud i stället för att ta den kontakt man behöver.

Rapporterade systemfel

Av de klienter som kommer till ombudsverksamheten har de allra flesta kontakt med en eller flera av de myndigheter som har ansvar för att hjälpa dem. Ofta har någon enskild handläggare eller läkare hänvisat till ombuden då klienten/patienten har problem som ligger utanför det egna ansvarsområdet. Det verkar som man hänvisar till personligt ombud i stället för att själv hjälpa klienten då den egna verksamheten är hårt belastad.

Samhällets specialisering ställer höga krav på eget ansvarstagande och att man kan specificera sina behov samt har kunskap om vad man behöver och vill ansöka om. Ett tydligt exempel på samhällets specialisering är socialtjänstens uppdelning i ansvarsområden som ekonomi, missbruk, funktionsnedsättning med mera.

Ombuden anser att det är viktigt för den enskilde klienten att handläggare inom olika enheter och andra myndigheter har kontakt med varandra. Handläggare ska kunna lotsa klienten till rätt instans eller enhet.

Problem med en bristande helhetssyn, gäller såväl klienters kontakter med socialtjänsten, psykiatrin som försäkringskassan.

En majoritet av de klienter som personligt ombud har kontakt med har behov av stöd och hjälp i kontakten med försäkringskassan. De vet inte vem de ska kontakta, hur de ska fylla i blanketter, vem som ska begära läkarutlåtanden till ansökan med mera.

Flera av personligt ombuds klienter upplever att de inte får det stöd och den vård de anser sig behöva för att återhämta sig. De beskriver sin kontakt med psykiatrin och den behandling de får som otillräcklig. Det är främst medicinering eller olika läkarintyg kontakten handlar om. Behandlingsinsatser utöver detta verkar inte finnas i tillräcklig omfattning.

Det är ombudens uppfattning att behovet av personligt ombud för människor med psykiska funktionshinder väsentligen skulle minska om samhällets institutioner tog ett större ansvar för att erbjuda stöd, hjälp och service.

Kompetensutveckling

Ombuden har deltagit i en konferens ordnade av YPOS (yrkesföreningen för personligt ombud i Sverige), under två dagar riktade till personliga ombud i hela landet.

En medarbetare har deltagit i grundutbildning för personligt ombud vid två tillfällen under sammanlagt sex dagar.

Samverkan med andra PO-verksamheter

Ombuden har under året deltagit i två nätverksmöten med de personliga ombuden i Stockholm och Uppsala län. Dessa möten stärker ombudens yrkesroll. De får möjlighet att diskutera sin yrkesroll och de problem som hänger ihop med avgränsningar till andra yrkesroller. Samtidigt bygger de upp och stärker ett professionellt nätverk av personligt ombud i Stockholm och i regionen.

Ekonomisk redovisning

Bokslutet för de personliga ombuden visar en budget i balans. Kostnaderna för verksamheten uppgick till 1 201 000 kronor. Hägerstens stadsdelsnämnd beviljades 907 200 kronor i statsbidrag för personliga ombud inför år 2008. De tre parterna har tillsammans skjutit till ytterligare totalt 293 800 kronor, se bilaga 2.

Anställningar

Alla tre ombud har en tillsvidareanställning på heltid. De personliga ombuden har en lön i nivå med socialsekreterare.

Vid årsskiftet har tre ombud heltidstjänst, två ombud har föräldraledigt och deras arbetsuppgifter utförs av en vikare som arbetar heltid.

Följande personer är anställda:

Anders Svensson tfn 508 23 290 mobil 076-12 23 290

anders.svensson@h-l.stockholm.se

Noomi Carlsson tfn 508 23 280 mobil 076-12 23 280

noomi.carlsson@h-l.stockholm.se föräldraledig 2008-04-14 - 2009-02-28

Carin Chrysander tfn 508 23 270 mobil 076-12 23 270

carin.chrysander@h-l.stockholm.se föräldraledig 2008-06-30 - 2009-05-30

Mikael Åström vikarierade under perioden 2008-05-05 – 2009-02-28

Samtliga med adress:

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning

Box 490

129 04 Hägersten

Bilagor

1. verksamhetsplan för år 2008
2. utdrag ur bokslutsunderlag år 2008
3. begäran från Länsstyrelsen